

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

МУЗИКА Ярослав Іванович

УДК 341.162

**ПРАВОВИЙ СТАТУС
ВСЕСВІТНЬОЇ МИТНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ**

Спеціальність 12.00.11 – міжнародне право

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Одеса – 2015

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Львівському національному університеті імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник:

кандидат юридичних наук, доцент
ЛИСИК Володимир Михайлович,
Львівський національний
університет імені Івана Франка,
доцент кафедри міжнародного права

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор
ТИМЧЕНКО Леонід Дмитрович,
Національний університет Державної
податкової служби України,
професор кафедри міжнародного права;

кандидат юридичних наук, доцент
ПЕРЕПЬОЛКІН Сергій Михайлович,
Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ,
доцент кафедри теорії та історії держави
і права

Захист відбудеться 2 жовтня 2015 року о 12 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.086.04 Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: 65009, м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 23.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: м. Одеса, вул. Піонерська, 2.

Автореферат розісланий 1 вересня 2015 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

К. В. Горобець

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Зацікавленість міжнародного співтовариства у правовому впорядкуванні та розвитку міжнародних митних відносин привела до створення Всесвітньої Митної Організації (далі – ВМО), в рамках діяльності якої планувалось координувати співробітництво держав щодо митних питань та розробляти єдині міжнародні стандарти в галузі митної справи. Україна, яка більше двадцяти років тому проголосила курс на інтеграцію у світовий економічний і правовий простір, повинна використати найкращі здобутки як окремих держав, так і міжнародних організацій, щоб знайти своє місце у світовій системі. Безперечно, одним з найбільш гострих питань у сфері економічного розвитку нашої держави, упродовж тривалого часу залишається покращення міжнародного митного співробітництва. Хоча законодавство України у цій сфері постійно змінюється, воно ще далеке від ідеалів. Одним із оптимальних шляхів розв’язання цієї проблеми є використання доробків і стандартів ВМО у сфері митного регулювання. Саме тому посилення співробітництва України з ВМО уявляється нагальним засобом, який дасть змогу Україні подолати шлях реформування національного законодавства найменш болісно і створить правове підґрунтя для економічного зростання. Понад те, це є й одним із тих кроків, які необхідно зробити Україні до імплементації угоди, укладеної з Європейським Союзом, та виконання зобов’язань перед іншими міжнародними організаціями.

Основною метою діяльності ВМО є усунення перешкод при здійсненні міжнародних економічних чи торгівельних відносин, шляхом уніфікації та гармонізації національних митних систем. Саме правовий статус відображає вплив організації на держав-членів в плані координації дотримання єдиних стандартів у сфері міжнародних митних відносин, що суттєво актуалізує дослідження місця ВМО у системі сучасних міжнародних організацій.

Окремі аспекти вказаної проблеми розглядалися у працях представників науки міжнародного права як України, так і зарубіжних держав. Серед них: І. Г. Бережнюк, К. Г. Борисов, Н. Є. Буваєва, С. В. Ківалов, Б. А. Кормич, С. М. Перепьолкін, К. К. Сандровський та ін. Віддаючи належне науковому доробку авторитетних дослідників, необхідно відзначити відсутність комплексного аналізу правового статусу ВМО, що й зумовлює актуальність дослідження.

Зв’язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана у рамках планових наукових досліджень кафедри міжнародного права Львівського національного університету імені Івана Франка в контексті теми «Міжнародне право ХХІ століття: сучасний стан та перспективи розвитку» на 2013–2017 рр. (номер державної реєстрації 0113U00870).

Мета і задачі дослідження. Метою дослідження є виявлення та характеристика загальних та специфічних рис, властивих правовому статусу ВМО, а також вплив цієї організації на міжнародні митні відносини. Досягнення цієї мети здійснювалося шляхом розв'язання таких задач:

показати місце ВМО у структурі інституційного механізму міжнародного митного співробітництва;

виявити передумови становлення та провести періодизацію розвитку ВМО;

надати характеристику основним функціям ВМО та провести їх класифікацію;

виявити та проаналізувати підстави діяльності ВМО;

розкрити специфіку міжнародно-правового регулювання членства у ВМО;

дослідити правотворчу діяльність ВМО та юридичну силу її актів;

проаналізувати правосуб'єктність ВМО у контексті сучасних поглядів на міжнародну правосуб'єктність міжнародних міжурядових організацій;

дослідити внутрішньо організаційний механізм ВМО та їх повноваження його структурних елементів;

охарактеризувати співробітництво ВМО з іншими суб'єктами міжнародного права;

висвітлити участь України в діяльності ВМО та співробітництва з нею як на сучасному етапі, так і в історичному ракурсі.

Об'єктом дослідження є інституційний механізм міжнародного митного співробітництва.

Предметом дослідження є правовий статус Всесвітньої Митної Організації.

Методи дослідження. Наукова обґрунтованість сформульованих висновків визначається сукупністю методів наукового пізнання. Методологічним підґрунтям дисертації було комплексне використання філософських, загальнонаукових методів пізнання, а так само спеціальних методів правової науки. У процесі дослідження широко використовувався діалектичний метод пізнання, що, зокрема, дало змогу розглядати юридичні питання у їх взаємозв'язку з економічними, політичними та іншими чинниками. За допомогою конкретно-історичного методу (пп. 1.1, 1.2) було досліджено генезу розвитку інституційного механізму міжнародного митного співробітництва, а також становлення та розвиток ВМО. Серед загальнонаукових методів пізнання важливе значення мало використання формально-логічних методів та прийомів обробки інформації: аналізу, синтезу, аналогії, індукції, дедукції, екстраполяції, моделювання та абстрагування. Їх використання в ході теоретичного аналізу положень науки та практики дали змогу встановити основні вимоги до суб'єкта міжнародного права і провести аналіз міжнародної правосуб'єктності ВМО. Водночас використання формально-юридичного методу (р. 2) дало змогу

зосередити увагу на правовій природі ВМО. Застосування порівняльного методу (п. 2.1) дало можливість розкрити юридичну природу цієї організації, а також порівняти установчий договір ВМО із статутами інших міжнародних міжурядових організацій. За допомогою системного методу (п. 3.1) було визначено місце ВМО у системі міжнародних відносин крізь призму її співпраці з іншими міжнародними організаціями. Крім цього, при написанні підрозділу 2.1 та підрозділу 2.3 використовувався метод нормативно-догматичного аналізу, що дало змогу тлумачити юридичні тексти міжнародних договорів, резолюцій та установчих документів ВМО.

Теоретичною основою роботи стали положення й висновки, які містяться в наукових працях українських і зарубіжних учених. Так, питання права міжнародних організацій загалом, і правового регулювання діяльності ВМО зокрема, у своїх працях досліджували такі науковці як І. Г. Бережнюк, К. Г. Борисов, Н. Є. Буваєва, К. Вірз (С. Weerth), Г.-М. Вольфган (Н.-М. Wolfgang), А. В. Гребенников, К. Деллімор (С. Dallimore), О. Н. Журеєк, К. Іглтон (С. Eagleton), А. Я. Капустин, С. В. Ківалов, Б. А. Кормич, Т. І. Левицький, Т. Мацудайра (Т. Matsudaira), В. В. Мицик, В. Моравецкий, Т. Н. Нешатаєва С. М. Перепьолкін, М. Поточний, В. М. Репецкий, Д. Роветта (D. Rovetta), К. К. Сандровський, С. С. Хосейн (S. S. Hossain), А. П. Шуміленко, О. О. Шибаєва та ін.

Нормативною основою дисертації є міжнародно-правові акти, рішення і внутрішні документи ВМО та міжнародних міжурядових організацій, зокрема Світової Організації Торгівлі (далі – ГАТТ/СОТ), Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН, Ради Європи та інших, чинне законодавство України та інших держав. У процесі дослідження опрацьовано значну кількість міжнародних договорів, що визначають правовий статус ВМО, статус її представництв та низку інших документів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що робота є першим у вітчизняній науці міжнародного права спеціальним комплексним дослідженням правового статусу ВМО. Новизна конкретизується у таких основних положеннях:

уперше:

доведено доцільність розглядати міжнародні організації, які здійснюють діяльність у сфері міжнародно-правового регулювання митних відносин, та регіональні митні союзи як основні елементи інституційного механізму міжнародного митного співробітництва;

розроблено комплексний підхід до нормотворчої діяльності ВМО, зокрема, доведено, що основними формами такої діяльності ВМО є пряма та делегована правотворчість, які реалізуються шляхом: 1) прийняття рішень самою організацією, які є обов'язковими для всіх її органів; 2) розробки проєктів конвенцій та інших актів;

встановлено, що Конвенція про створення Ради Митного Співробітництва від 15 грудня 1950 року – установчий акт Всесвітньої

Митної організації, на противагу статутам інших міжнародних організацій, передбачає не лише створення нового суб'єкта міжнародного права, а закріплює також й керівні принципи міжнародного митного співробітництва держав та інших учасників міжнародних митних відносин поза межами діяльності новоствореної організації;

представлено періодизацію участі України в діяльності ВМО та співробітництва з нею, зокрема виділено 5 етапів такого співробітництва: 1) співробітництво України із ВМО як республіки у складі СРСР; 2) з 1992 по 1997 роки Україна стає повноправним членом ВМО і приєднується до основних конвенцій; 3) в 1997–1998 роках Україна обирається до керівних органів ВМО; 4) з 2000 року починається участь експертів ВМО у розробці концепцій реформування митних органів України; 5) з 2009 року активізується співробітництво України з ВМО в академічній сфері;

удосконалено:

положення щодо основних засад створення ВМО унаслідок об'єктивних інтеграційних процесів у Європі у 50–60-х рр. XX ст., зокрема, у контексті невід'ємності митної складової економічної інтеграції;

періодизацію розвитку ВМО, яка включає наступні два етапи: перший, від 15 грудня 1950 року, дати фактичного створення ВМО, до жовтня 1994 року; другий, від жовтня 1994 року, часу офіційного закріплення за Радою Митного Співробітництва статусу універсальної міжнародної організації та запровадження її другої назви «Всесвітня Митна Організація», донині;

підхід, відповідно до якого пріоритетною сферою діяльності ВМО є гармонізація національних правових систем держав-членів, зосереджена на таких питаннях уніфікації та гармонізації законодавства: 1) митні процедури; 2) класифікації та кодування товарів; 3) вироблення єдиних правил визначення походження та митної вартості товарів;

положення щодо участі у діяльності ВМО інших міжнародних міжурядових організацій та регіональних митних союзів, зокрема, пропонується доповнити ст. 2 Конвенції про створення Ради Митного Співробітництва від 15 грудня 1950 року положеннями, які передбачають можливість отримання статусу члена ВМО, поряд із державами та окремими митними територіями, також й міжнародним міжурядовим організаціям та регіональним митним союзам.

набули подальшого розвитку:

положення щодо особливостей правосуб'єктності ВМО, зокрема особливості привілеїв та імунітетів і договірної правоздатності;

оцінки діяльності ВМО як передумови створення та функціонування ГАТТ/СОТ на підставі уніфікації технічних аспектів митного співробітництва;

висновки щодо юридичних підстав діяльності ВМО: як загальних, так і спеціальних міжнародно-правових документів, та їх класифікації;

за результатами дослідження функцій ВМО, пропонується розділити їх на чотири групи: функції пов'язані із вивчення основних питань щодо налагодження міжнародного митного співробітництва; правотворчі функції; інформаційні функції; функції щодо налагодження міжнародного митного співробітництва.

Наукове і практичне значення одержаних результатів визначається тим, що висновки та рекомендації дослідження можуть бути використані у: науково-дослідній діяльності – для поглиблення наукових знань та створення необхідної теоретичної бази щодо регулювання міжнародних митних правовідносин, а також для розвитку вітчизняних досліджень цієї проблеми; освітній діяльності – при викладанні дисциплін «Міжнародне митне право», «Право міжнародних організацій», «Міжнародне економічне право» тощо; нормотворчій діяльності – для вдосконалення чинного законодавства України у сфері здійснення митної політики, у правозастосовній діяльності – для розв'язання Україною існуючих проблем євроінтеграційного характеру та активізації міжнародної співпраці; у практичній діяльності юристів-міжнародників та працівників митних органів України.

Апробація результатів дисертації. Висновки і положення дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри міжнародного права Львівського національного університету ім. Івана Франка та на засіданнях кафедри господарського права та процесу Львівської комерційної академії. Окремі положення дисертації були використані автором під час проведення практичних занять з курсів «Міжнародне митне право» у Львівському національному університеті ім. Івана Франка у 2011–2012 навчальному році, та «Міжнародне право» та «Міжнародне економічне право» у Львівській комерційній академії у 2010–2014 навчальних роках. Результати дослідження оприлюднені на таких міжнародних науково-практичних конференціях: «Перспективи та пріоритети розвитку юридичної науки» (м. Запоріжжя, 14–15 жовтня 2010 р.), «Актуальні проблеми юридичної науки» (м. Хмельницький, 12–13 листопада 2010 р.), «Наукові читання, присвячені пам'яті В.М. Корецького» (м. Київ, 2013 р.), «Актуальні проблеми міжнародних відносин: політичні, економічні та правові аспекти» (м. Львів, 25 жовтня 2013 р.), «Вплив сучасної юридичної науки на політичні й соціально-економічні процеси в Україні» (м. Одеса, 24 жовтня 2014 р.), «Право, держава та громадянське суспільство в умовах системних реформ на шляху до євроінтеграції» (м. Дніпропетровськ, 21–22 листопада 2014 р.), «Междисциплинарность как тенденция современной науки» (м. Харків, 14 лютого 2015 р.) та на 7 інших.

Публікації. Основні теоретичні положення дослідження викладено у двадцяти публікаціях, зокрема, у п'яти наукових статтях, які було опубліковано у фахових виданнях України, одне з яких у фаховому виданні Республіки Молдова, та п'ятнадцяти інших публікаціях.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які включають 10 підрозділів, висновків та списку використаних джерел, який займає 22 сторінки й охоплює 200 найменувань. Загальний обсяг дисертації становить 200 сторінок, із них основного тексту 178 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовується актуальність і ступінь дослідження теми дисертації, її зв'язок з науковими програмами, темами, визначено мету і завдання, об'єкт і предмет, а також методологія дослідження, розкрито наукову новизну одержаних результатів, їх наукове і практичне значення, викладено інформацію про апробацію і публікацію основних положень дисертації, її структуру та обсяг.

Перший розділ «Всесвітня Митна Організація у системі міжнародних митних правовідносин», що складається з трьох підрозділів, присвячений аналізу основних передумов створення ВМО та її місця у врегулюванні міжнародних митних правовідносин.

У **підрозділі 1.1. «Інституційний механізм міжнародного митного співробітництва»** досліджується еволюція розвитку міжнародних митних правовідносин до створення Ради Митного Співробітництва. Встановлено, що тривалий час основною формою міжнародно-правового співробітництва із митних питань було укладення договорів для спрощення митних процедур і встановлення розмірів митних ставок. У кожний історичний період таке співробітництво мало свої особливості, і лише з XIX століття розпочинається процес інституціоналізації міжнародного митного співробітництва, зокрема шляхом створення митних союзів, так само починають створюватися та функціонувати відповідні міжнародні організації.

Знаковою для розвитку співпраці у цій сфері стала друга половина XX ст., коли була створена Рада Митного Співробітництва (з 1994 року – Всесвітня Митна Організація) та започаткована система ГАТТ/СОТ.

Невід'ємним елементом діяльності інституційного механізму міжнародного митного співробітництва є розробка та укладення відповідних міжнародних договорів, які стали головними юридичними підставами створення та функціонування відповідних організацій та об'єднань.

Встановлено, що до цього механізму належать як міжнародні організації, які провадять діяльність у сфері міжнародно-правового регулювання митних відносин, так і регіональні митні союзи. До основних міжнародних організацій, які займаються питаннями міжнародного митного співробітництва, належать ГАТТ/СОТ, Конференція ООН з торгівлі та

розвитку, Міжнародний Союз з публікації митних тарифів тощо. Головну роль серед них, безумовно, відіграє ВМО.

Аналізуючи митні союзи, варто наголосити на тому, що регіональна економічна інтеграція та створення відповідних міжнародно-правових механізмів нині є однією із головних тенденцій розвитку міжнародних відносин. Можна виділити два основні види митних союзів: повні і часткові, відмінність між якими полягає в обсязі повноважень, який передається із національного на наднаціональний рівень, хоча на практиці така відмінність є малопомітною. Узагальнено, що значення митних союзів у процесах міжнародного митного співробітництва є надзвичайно важливим, оскільки вони сприяють розвитку міжнародно-правового регулювання в цій сфері, створюючи відповідні стандарти.

У *підрозділі 1.2. «Становлення та розвиток Всесвітньої Митної Організації»* встановлено, що ВМО є ключовим інституційним механізмом налагодження міжнародного співробітництва держав у митній сфері на сучасному етапі, на чому постійно наголошують науковці, котрі досліджують це питання. Така її роль визначається, передовсім, компетенцією, якою вона наділена відповідно до свого установчого акта – Конвенції про створення Ради Митного Співробітництва 1950 року.

Узагальнивши погляди науковців на передумови створення Ради Митного Співробітництва, встановлено, що необхідність європейських держав у координації міжнародної митної співпраці слід визнати фактичною підставою для створення ВМО. Саме така підстава передбачала усунення непорозумінь та протиріч між національними митними системами шляхом створення спеціальної міжнародної міжурядової організації.

Розвинуто погляди щодо періодизації становлення та розвитку ВМО, і як наслідок запропоновано періодизацію розвитку ВМО, яка включає такі два етапи: перший – від 15 грудня 1950 року, дати фактичного створення ВМО, до жовтня 1994 року; другий – від жовтня 1994 року, часу офіційного закріплення за Радою митного співробітництва статусу універсальної міжнародної організації та запровадження її другої назви «Всесвітня митна організація», донині.

У *підрозділі 1.3. «Функції Всесвітньої Митної Організації»* встановлено, що метою ВМО, виходячи з преамбули Конвенції про створення Ради Митного Співробітництва 1950 року, необхідно вважати забезпечення якомога вищого рівня погодженості й однаковості митних систем держав-членів та вивчення проблем, що виникають у ході розвитку і поліпшення митної техніки і митного законодавства. На цій основі доведено, що головним призначенням Організації є створення однакових умов митної співпраці для різних економічно розвинутих країн.

Охарактеризовано основні напрями діяльності організації, які розділено на такі чотири групи: функції, пов'язані з вивченням основних питань щодо налагодження міжнародного митного співробітництва (зокрема, технічних

та економічних особливостей митних систем різних держав); правотворчі функції (розробка проєктів конвенцій і поправок до конвенцій; розробка рекомендацій, що забезпечують однакове тлумачення і застосування конвенцій; розробка примирювальних рекомендацій для вирішення спорів з тлумачення і застосування конвенцій); інформаційні функції (забезпечення розповсюдження інформації, що стосується митного регулювання і процедур; подання зацікавленим урядам за своєю ініціативою або за їх проханням інформації або порад у митних справах згідно з основною метою цієї Конвенції і внесення в зв'язку з цим рекомендацій); функції щодо налагодження міжнародного митного співробітництва (наприклад, співробітництво з іншими міжурядовими організаціями).

У другому розділі «Правова природа Всесвітньої Митної Організації», що охоплює чотири підрозділи, проаналізовано правові підстави діяльності Організації, її акти та правосуб'єктність.

У підрозділі 2.1. «Конвенція про створення Ради Митного Співробітництва як міжнародний договір особливого роду» резюмовано, що в доктрині міжнародного права установчі акти міжнародних організацій (статuti) за своєю юридичною природою визнаються багатосторонніми міжнародними договорами. Водночас вони наділені низкою особливостей, які вирізняють їх з-поміж інших договорів, зокрема в них визначаються компетенція, цілі і завдання міжнародних організацій, правове положення персоналу, порядок здійснення зовнішніх зносин міжнародної організації тощо.

Крім цього, встановлено, що Конвенція про створення Ради Митного Співробітництва від 15 грудня 1950 року – установчий акт Всесвітньої Митної організації, на противагу статутам інших міжнародних організацій, передбачає не лише створення нового суб'єкта міжнародного права, а закріплює також керівні принципи міжнародного митного співробітництва держав та інших учасників міжнародних митних відносин поза межами діяльності новоствореної організації.

Відповідно, установчий акт ВМО так само характеризується певними особливостями, а саме: установчими актами є Конвенція про створення Ради Митного Співробітництва 1950 року і Додаток до неї; визначено основні цілі, завдання та функції ВМО; у Додатку до Конвенції визначено особливості правоздатності Організації і привілеї та імунітети представників держав-членів та посадових осіб ВМО.

Підрозділ 2.2. «Членство у Всесвітній Митній Організації» висвітлює один із найважливіших елементів права міжнародних організацій – інститут членства. В установчому договорі ВМО передбачається, що приєднання до неї відбувається через ратифікацію Конвенції про створення Ради Митного Співробітництва 1950 року.

Встановлено, що засновницький акт передбачає дві форми членства: повне і як спостерігача. Друга форма членства є скоріше винятком, ніж

правилом, оскільки упродовж тривалого часу на правах спостерігача в роботі організації бере участь лише Європейське Співтовариство. Крім цього, така форма як асоційоване членство установчим актом не передбачена і в діяльності ВМО не використовується.

Наголошується, що, на противагу асоційованому членству окремих митних територій в інших міжнародних міжурядових організаціях (зокрема, в ГАТТ/СОТ), їх членство у ВМО є повним, тобто окремі митні території беруть участь у роботі організації нарівні із державами-членами.

Розроблено практичні рекомендації стосовно участі у діяльності ВМО інших міжнародних міжурядових організацій та регіональних митних союзів. Пропонується доповнити ст. 2 Конвенції про створення Ради Митного Співробітництва від 15 грудня 1950 року положеннями, які передбачають можливість отримання статусу члена ВМО, поряд із державами та окремими митними територіями, також і міжнародними міжурядовими організаціями та регіональними митними союзами.

У *підрозділі 2.3. «Правотворча діяльність Всесвітньої Митної Організації та юридична сила її актів»* встановлено вагоме значення в сучасній практиці міжнародного права актів міжнародних організацій, незважаючи на відсутність у них, здебільшого, обов'язкової юридичної сили. Вони впливають на правове регулювання та на поведінку держав у тих питаннях, які належать до предметної сфери діяльності міжнародних організацій. Саме таке, передовсім морально-політичне значення цих актів, і визначає їх роль у міжнародно-правовому регулюванні на сучасному етапі.

ВМО у ході своєї діяльності приймає три види міжнародних правових актів. Рекомендації приймаються з приводу конвенції і для більш ефективного її застосування. Вони не мають обов'язкової юридичної сили, але можуть містити доручення Генеральному Секретарю ВМО щодо забезпечення їх імплементації. Декларації та резолюції мають рекомендаційний характер і стосуються певних напрямів діяльності ВМО.

Виокремлюються Конвенції Організації, які, хоча і приймаються державами-членами, усе ж розробляються кваліфікованими спеціалістами ВМО. У результаті дослідження правотворчої діяльності ВМО встановлено, що основними її формами є пряма та делегована правотворчість, які реалізуються шляхом: 1) прийняття рішень, які є обов'язковими для всіх її органів. У деяких випадках такі рішення є обов'язковими для всіх її членів (коли організація запитує дані у держави-учасниці); 2) розробки проектів конвенцій та інших актів.

У *підрозділі 2.4. «Правосуб'єктність Всесвітньої Митної Організації»* узагальнено наукові погляди на правосуб'єктність міжнародних міжурядових організацій та охарактеризовано її основні складові елементи. Встановлено, що міжнародна правосуб'єктність ВМО відповідає основним засадам, які вироблені в міжнародно-правовій доктрині.

Узагальнено та проаналізовано міжнародну правосуб'єктність ВМО, яка включає: договірну правоздатність; право порушувати судові переслідування; майнові права; здатність вступати в зовнішні зносини з державами та іншими міжнародними організаціями; привілеї та імунітети представників держав та посадових осіб Організації, а також Організації та її посадових осіб на території держав-членів.

У третьому розділі «Механізм функціонування Всесвітньої Митної Організації», що містить три підрозділи, досліджуються окремі аспекти практичної діяльності організації, порядок реалізації функцій через органи організації та співпраця з іншими суб'єктами міжнародного права.

У підрозділі 3.1. «Внутрішньоорганізаційний механізм Всесвітньої Митної Організації» встановлено, що ефективна діяльність ВМО та реалізація нею своїх функцій була б неможлива без існування ефективного внутрішньоорганізаційного механізму. Він забезпечує стабільне функціонування організації та дозволяє їй оперативно реагувати на глобальні виклики.

Вищим керівним органом ВМО є Рада. Вона наділена правом приймати рішення з ключових питань, визначати напрями роботи та розвитку Організації. Разом із Генеральним Секретарем, який є главою Організації, та Генеральним Секретаріатом, який є єдиним постійно діючим її органом, Рада належить до найбільш важливих елементів внутрішньоорганізаційного механізму ВМО.

Крім цього, існує низка допоміжних органів, найважливішими з яких є Постійний Технічний Комітет, Фінансовий Комітет, Політична Комісія тощо. Вони займаються як організаційно-технічною роботою, так і здійснюють активну роботу із розробки тих документів, які згодом приймаються під егідою ВМО. Ці органи відіграють надзвичайно важливу роль у забезпеченні окремих напрямів міжнародно-правового співробітництва у митній сфері.

У підрозділі 3.2. «Співробітництво Всесвітньої Митної Організації з іншими суб'єктами міжнародного права» доведено, що співпраця ВМО з іншими міжнародними організаціями (як міжурядовими, так і неурядовими) із митних питань є надзвичайно важливим напрямом її роботи. Зокрема, виділено та охарактеризовано такі види міжнародних організацій, з якими співпрацює ВМО: універсальні міжнародні організації; регіональні міжурядові організації; організації системи ООН; донорські організації; бізнесові організації; академічні організації. З багатьма цими організаціями ВМО було укладено Меморандуми про взаєморозуміння.

Серед головних партнерських міжнародних організацій, з якими співпрацює ВМО, можна назвати ГАТТ/СОР, Всесвітню організацію охорони здоров'я, Міжнародну організацію цивільної авіації, Конференцію ООН з торгівлі та розвитку, Програму ООН з довкілля, Організацію Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури, Інтерпол тощо.

Співробітництво із ними дозволяє розв'язувати ті митні проблеми, які виникають в окремих сферах міжнародних правовідносин, зокрема, у сфері протидії організованій злочинності; захисту культурних цінностей; охорони довкілля тощо.

Підрозділ 3.3. «Співробітництво Всесвітньої Митної Організації з Україною» висвітлює співпрацю України із ВМО, яка розпочалася з 1992 року, коли Україна стала учасницею низки міжнародних договорів, укладених під егідою ВМО. Співробітництво України з Всесвітньою Митною Організацією можна умовно розділити на п'ять етапів: 1) співробітництво України із Всесвітньою Митною Організацією як республіки у складі СРСР (у цей час Україною було ратифіковано дві конвенції); 2) з 1992 по 1997 рр. Україна стає повноправним членом Всесвітньої Митної Організації і приєднується до основних конвенцій; 3) у 1997–1998 рр. Україна обирається до керівних органів Всесвітньої Митної Організації (1997 р. – Політична Комісія, 1998 р. – Фінансовий Комітет); 4) з 2000 року починається участь експертів Всесвітньої Митної Організації у розробці концепцій реформування митних органів України; 5) з 2009 року активізується співробітництво України з Всесвітньою Митною Організацією в академічній сфері (у 2010 році створюється Регіональний навчальний центр Всесвітньої Митної Організації на базі Університету митної справи та фінансів у м. Дніпропетровську).

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення і нове розв'язання наукового завдання, що виявляється у розкритті міжнародно-правового статусу ВМО у системі міжнародних митних відносин. Головними теоретичними і практичними результатами роботи є такі висновки:

1. Міжнародно-правове співробітництво із митних питань зародилося ще в стародавні часи, і тривалий час його основною формою було укладення договорів для спрощення митних процедур і встановлення розмірів митних ставок. В кожний історичний період, таке співробітництво мало свої особливості, проте лише з XIX століття розпочинається процес інституціоналізації міжнародного митного співробітництва, в тому числі через створення митних союзів, а також розв'язання питань митного співробітництва в діяльності міжнародних організацій, які починають створюватися та функціонувати у той час. Знаковою для розвитку співпраці в цій сфері стала друга половина XX століття, коли була створена Рада Митного Співробітництва (з 1994 року – Всесвітня Митна Організація), а також було започатковано систему ГАТТ/СОТ, що мало ключове значення для формування сучасної системи міжнародного співробітництва в митній сфері. Інституційний механізм митного співробітництва держав, який

сформувався на цьому етапі, став результатом майже двохсотрічної еволюції міжнародної митної співпраці держав.

2. ВМО була створена як регіональна міжнародна організація європейськими державами, які прагнули уніфікувати митні правила для спрощення міжнародної торгівлі, і була регіональною альтернативою невдалим спробам світової спільноти під час Бреттон-Вудської конференції створити універсальну організацію, яка повинна була займатися питаннями міжнародної торгівлі. Однак уже в 70-х рр. XX ст. організація поступово перетворюється на універсальну, оскільки її членами стають держави, що знаходяться на інших континентах. Уже в середині 90-х, у зв'язку зі створенням ГАТТ/СОТ, ВМО суттєво звужує свій мандат – до технічних аспектів митних відносин, і фактично обмежується питаннями уніфікації та гармонізації законодавства, що регулюють: 1) митні процедури; 2) класифікації та кодування товарів; 3) вироблення єдиних правил визначення походження та митної вартості товарів. Регулювання інших питань де-факто було передано ГАТТ/СОТ.

3. ВМО має метою створення однакових умов митної співпраці для різних економічно розвинутих країн, і саме така мета реалізується за допомогою функцій, якими наділена організація. Загалом усі функції ВМО можна розділити на чотири основні групи: функції, пов'язані із вивченням основних питань щодо налагодження міжнародного митного співробітництва (зокрема технічних та економічних особливостей митних систем різних держав); правотворчі функції (розробка проєктів конвенцій і поправок до конвенцій; розробка рекомендацій, що забезпечують однакове тлумачення і застосування конвенцій; розробка примирювальних рекомендацій для вирішення спорів по тлумаченню і застосуванню конвенцій); інформаційні функції (забезпечення розповсюдження інформації, що стосується митного регулювання і процедур; подання зацікавленим урядам за своєю ініціативою або за їх проханнями інформації або порад у митних справах згідно з основною метою цієї Конвенції і внесення в зв'язку з цим рекомендацій); функції щодо налагодження міжнародного митного співробітництва (наприклад, співробітництво з іншими міжурядовими організаціями).

4. Юридичними підставами діяльності ВМО виступають як загальні, так і спеціальні міжнародно-правові документи. Усі джерела, які регулюють роботу ВМО, можна поділити на кілька основних категорій, а саме: Установчий договір; міжнародні договори, які регулюють окремі аспекти діяльності міжнародних організацій; угода про штаб-квартиру; угоди, укладені ВМО з іншими суб'єктами міжнародного права; внутрішнє право ВМО; інші джерела. Примітно, що деякі аспекти діяльності ВМО регулюються документами інших міжнародних організацій, зокрема ГАТТ/СОТ (вирішення спорів фактично відбувається в рамках ГАТТ/СОТ). Серед названих джерел основну роль відіграє Установчий договір (Конвенція

про створення Ради Митного Співробітництва 1950 р.). Наголошується, що, на протигагу більшості міжнародних договорів, які є статутами міжнародних організацій, Установчий договір ВМО передбачає не лише створення нового суб'єкта, але й принципи співробітництва держав у сфері, що входить до компетенції новоствореної організації, тобто у митних відносинах.

5. Установчий договір ВМО передбачає два види членства: повне та як спостерігача. Інші форми членства, зокрема «асоційоване», не передбачаються. Така множинність видів членства характерна й для інших міжнародних організацій. Особливістю ВМО є те, що її членами можуть бути не тільки держави, але й уряди окремих митних територій. До таких відносяться залежні території, які наділені правом самоуправління (Бермудські острови, Гонконг, Макао). При цьому такі суб'єкти наділені такими самими правами, як і держави. Ще однією особливістю є те, що в роботі окремих органів ВМО можуть брати участь і представники суб'єктів, які не є її членами. Так, у роботі Комітету з Гармонізованої системи, окрім представників держав та міжнародних організацій, що володіють статусом членів та спостерігачів, відповідно, можуть брати участь і представники митних та економічних союзів, таких як АСЕАН, НАФТА.

6. ВМО бере участь у створенні норм міжнародного права у таких формах: 1) прийняття рішень, які є обов'язковими для всіх її органів. У деяких випадках такі рішення є обов'язковими для всіх її членів (коли організація запитує дані у держави-учасниці); 2) розробка проектів конвенцій та інших актів. Щодо останніх ВМО у процесі співробітництва з іншими міжнародними організаціями розробляє проекти рішень з урегулювання вузького кола митних питань для прийняття їх іншою спеціалізованою міжнародною організацією (ГАТТ/СОТ, Всесвітнім поштовим союзом, Всесвітньою організацією охорони здоров'я, ЮНЕСКО та інших). ВМО розробила кілька десятків проектів конвенцій, спрямованих на уніфікацію національного законодавства держав-учасниць у митній сфері. Організація розробила низку конвенцій, які кодифікували норми міжнародного митного права, при цьому значна кількість цих норм була запозичена з національного законодавства та двосторонніх міжнародних угод європейських держав.

7. ВМО як міжнародна міжурядова організація наділена міжнародною правосуб'єктністю. Обсяг цієї правосуб'єктності загалом аналогічний правосуб'єктності інших міжнародних організацій, зокрема, спеціалізованих установ ООН. Як закріплено Додатком до Конвенції про створення Ради Митного Співробітництва 1950 р., вона включає: договірну правоздатність; право порушувати судове переслідування; майнові права; здатність вступати в зовнішні зносини з державами та іншими міжнародними організаціями; привілеї та імунітети представників держав та посадових осіб Організації. Серед особливостей правосуб'єктності ВМО

слід назвати такі: 1) за установчим договором, обсяг привілеїв і імунітетів, яким наділені особи, що виконують певні функції в організації, суттєво залежить від їх статусу (так, Генеральний секретар Ради прирівнюється до глави дипломатичної місії, натомість експерти організації мають обмежений імунітет); 2) договірна правосуб'єктність ВМО обмежена виключно технічними аспектами митного співробітництва з метою уникнення конкуренції його норм з нормами ГАТТ/СОТ.

8. Внутрішньоорганізаційний механізм ВМО загалом є традиційним для структури більшості інших міжнародних організацій. Основними органами ВМО є: Рада ВМО (вищий орган), Постійний Технічний Комітет (виконавчий орган), Секретаріат (адміністративний орган) та низка додаткових органів: Директорати, Фінансовий комітет, Комітет з інституційного розвитку, Комітет з аудиту, Комітет з Гармонізованої системи та інші. При цьому слід зауважити, що Установчий договір та внутрішнє право ВМО недостатньо чітко визначають повноваження кожного із його органів. Ще однією особливістю є те, що внутрішньоорганізаційний механізм містить досить специфічний орган – Політичну Комісію, яка поєднує функції вищого виконавчого та допоміжного органу. Крім того, до структури ВМО входить низка конвенційних органів.

9. ВМО, будучи універсальною міжнародною організацією, активно співпрацює з іншими суб'єктами міжнародного права, передовсім державами. Надзвичайно важливу роль у діяльності ВМО відіграє її співпраця з іншими міжнародними організаціями (як міжурядовими, так і неурядовими) із митних питань. При цьому така співпраця доволі часто впливає на розвиток міжнародно-правового регулювання досить вузької сфери відносин. Особливо чітко це виявляється у процесі співробітництва із Всесвітнім поштовим союзом, Всесвітньою Організацією Охорони Здоров'я та ГАТТ/СОТ.

10. Співробітництво України з ВМО можна умовно розділити на п'ять етапів: 1) співробітництво України із ВМО як республіки у складі СРСР (у цей час Україною було ратифіковано дві конвенції); 2) з 1992 по 1997 рр. Україна стає повноправним членом ВМО і приєднується до основних конвенцій; 3) у 1997–1998 рр. Україна обирається до керівних органів ВМО (1997 р. – Політична Комісія, 1998 р. – Фінансовий Комітет); 4) з 2000 року починається участь експертів ВМО у розробці концепцій реформування митних органів України; 5) з 2009 року активізується співробітництво України з ВМО в академічній сфері (у 2010 році створюється Регіональний навчальний центр ВМО на базі Академії митної справи України у м. Дніпропетровську).

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у фахових періодичних виданнях:

1. Музика Я. І. Статут Всесвітньої Митної Організації як міжнародний договір особливого роду (*suī generis*) / Я.І. Музика // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Юриспруденція». – 2014. – № 8. – С. 285–289.
2. Музика Я. І. Членство у Всесвітній Митній Організації / Я.І. Музика // Європейські перспективи. – 2014. – № 5. – С. 107–114.
3. Музыка Я. И. Сотрудничество Всемирной Таможенной Организации с другими международными организациями / Я.И. Музыка // Закон и жизнь. – 2014. – № 8/2. – С. 109–113.
4. Музика Я.І. Юридична сила рішень Всесвітньої Митної Організації / Я.І. Музика // Наше право. – 2014. – № 6. – С. 178–186.
5. Музика Я.І. Правосуб'єктність Всесвітньої Митної Організації / Я.І. Музика // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». – 2014. – № 3. – Т. 1. – С. 236–240.

Публікації апробаційного характеру:

6. Музика Я. І. Проблеми розмежування міжнародного і національного митного права / Я.І. Музика // Перспективи та пріоритети розвитку юридичної науки : Матер. Міжнар.наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 14–15 жовтня 2010 р. : у 2-х ч. – Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Істина», 2010. – Ч. 1. – С. 58–59.
7. Музика Я. І. Поняття міжнародної митної організації / Я.І. Музика // Актуальні проблеми юридичної науки : зб. тез Міжнар. наук. конф. «Дев'яти осінні юридичні читання» (м. Хмельницький, 12–13 листопада 2010 р.): У 4-х ч. – Ч. I: «Теорія держави і права. Історія політичних та правових вчень. Філософія права. Міжнародне право. Порівняльне правознавство». – Хмельницький : Вид-во Хмельницького ун-ту управління та права, 2010. – С. 144–145.
8. Музика Я. І. Поняття міжнародних митних правовідносин / Я.І. Музика // Міжнародні відносини в умовах ХХІ ст.: сучасна теорія і практика : зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 17–18 листопада 2011 р.). – Львів : ЛНУ імені І. Франка, 2011. – С. 219–222.
9. Музика Я. І. Договірність правоздатності Всесвітньої Митної Організації / Я.І. Музика // Міжнародні відносини в умовах ХХІ ст.: сучасна теорія і практика: зб. матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 12 лютого 2013р.) / Рец.: М.З. Мальський, М.М. Микієвич, Н.В. Антонюк, І.М. Грабинський. – Львів : DPI, 2013. – С. 47–50.
10. Музика Я. І. Привілеї та імунітети Всесвітньої Митної Організації та її посадових осіб / Я.І. Музика // Наукові читання, присвячені пам'яті В.М.Корецького : зб. наук. праць / Київський ун-т права НАН України;

[редкол. : Шемшученко Ю. С., Бошицький Ю. Л., Чернецька О. В. та ін.]. – К. : Вид-во Ліра-К, 2013. – С. 181–184.

11. Музика Я. І. Міжнародне право і проблеми захисту прав людини в митній сфері / Я.І. Музика // Нові виміри прав людини: юридичні, філософські, політологічні аспекти : зб. наук. праць / Рец: В.П. Мельник, М.М. Микієвич, В.М. Репецький, І.І. Іжнін. – Львів : Львівський центр міжнародного права та прав людини, 2013. – С. 67–69.

12. Музика Я. І. Нормотворча діяльність Всесвітньої Митної Організації / Я.І. Музика // Європейський Союз та Україна: перспективи трансформації двосторонніх відносин : зб. матер. III щорічної Міжнар. наук.-практ. конф. «Актуальні проблеми міжнародних відносин: політичні, економічні та правові аспекти» (м. Львів, 25 жовтня 2013 р.) / І.С. Бик, М.М. Микієвич, Н.В. Антонюк, І.М. Грабинський. – Львів : DPI, 2013. – С. 156–160.

13. Музыка Я. И. Сотрудничество ВТамО с международными организациями / Я.И. Музыка // Актуальні проблеми правового регулювання в Україні та країнах близького зарубіжжя (теоретичні аспекти приватного та публічного права) : Матер. III Міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції (м. Львів, 24 грудня 2013 р.) : тези доповідей / Відп. ред. П.О. Куцик. – Львів : Львів. комерц. академ., 2013. – С. 176–177.

14. Музика Я. І. Співробітництво України з Всесвітньою Митною Організацією / Я.І. Музика // Перспективні напрямки розвитку сучасної юридичної науки. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 18–19 квітня 2014 р.). – Херсон : Вид. дім «Гельветика», 2014. – С. 52–55.

15. Muzyka Y. I. Legal regulation activity of the Permanent Technical Committee of WCO / Y.I. Muzyka // Деполітизація наукового пошуку як основного принципу наукової взаємодії : Міжнар. конф., м. Київ, 28 червня 2014 р. – К. : Центр наукових публікацій, 2014. – С. 47–50.

16. Музика Я. І. Правове становище Фінансового Комітету Всесвітньої Митної Організації / Я.І. Музика // Політико-правові реформи та становлення громадянського суспільства в Україні : Матер. Всеукр. наук.-практ. конф., м. Херсон, 10–11 жовтня 2014 р. – Херсон : Вид. дім «Гельветика», 2014. – С. 248–252.

17. Музика Я. І. Рекомендації Всесвітньої Митної Організації / Я.І. Музика // Вплив сучасної юридичної науки на політичні й соціально-економічні процеси в Україні: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., м. Одеса, 24 жовтня 2014 р. / відп. ред. д-р юрид. наук, проф., Т.С. Ківалова; ред. кол.: проф. А.Ф. Крижановський, проф. В.Д. Берназ, проф. В.М. Дрьомін, проф. О.С. Кізлова, доц. А.А. Березовський, доц. Д.Г. Кравцов. – О. : Міжнародний гуманітарний університет, 2014. – С. 135–138.

18. Музика Я. І. Передумови створення Всесвітньої Митної Організації / Я.І. Музика // Право, держава та громадянське суспільство

в умовах системних реформ на шляху до євроінтеграції : Матер. Міжнар. наук.-практ. конф., м. Дніпропетровськ, 21–22 листопада 2014 р. – Дніпропетровськ : Дніпропетровський гуманітарний університет, 2014. – С. 333–335.

19. Музика Я. І. Правове становище членів Всесвітньої Митної Організації / Я.І. Музика // Науковий вісник Львівської комерційної академії. Серія юридична. – 2015. – №1. – С. 295–307.

20. Музика Я. І. Правове регулювання інтеграційних процесів у митній сфері / Я.І. Музика // Междисциплинарность как тенденция современной науки : сб. со статьями (уровень стандарта, академический уровень). – Д. : научно-информационный центр «Знание», 2015. – С. 62–65.

АНОТАЦІЯ

Музика Я.І. Правовий статус Всесвітньої Митної Організації. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.11 – міжнародне право. – Національний університет «Одеська юридична академія». – Одеса, 2015.

Дисертація присвячена аналізу правового статусу Всесвітньої Митної Організації у міжнародному праві. У роботі розглядається питання міжнародного митного співробітництва, зокрема становлення та розвиток інституційного механізму міжнародних митних правовідносин. Особливе місце у цій сфері займає саме Всесвітня Митна Організація.

На основі аналізу діючих договірних норм міжнародного права досліджено теоретичні і практичні аспекти діяльності Всесвітньої Митної Організації, її юридичної природи, внутрішньоорганізаційний механізм функціонування, а також участь у створенні норм міжнародного права. У контексті сучасних поглядів на правосуб'єктність міжнародних міжурядових організацій проаналізовано питання міжнародної правосуб'єктності Всесвітньої Митної Організації, привілеї та імунітети її посадових осіб. Охарактеризовано функції, якими організація наділена державами-засновницями з метою координації міжнародної митної співпраці.

Проаналізовано зміст Конвенції про створення Ради Митного Співробітництва як засновницького акта організації, в якому закріплено основні положення про її створення та діяльність. Констатовано, що всі Конвенції, створені під егідою ВМО, спрямовані на спрощення та гармонізацію митних процедур.

Особливу увагу приділено питанням членства у Всесвітній Митній Організації. Встановлено, що, на противагу іншим міжнародним міжурядовим організаціям, окремі митні території наділені таким самим

спектром прав та обов'язків, що й держави-члени організації. Висвітлено питання співпраці Всесвітньої Митної Організації з іншими суб'єктами міжнародного права, і зокрема з різними групами міжнародних міжурядових та неурядових організацій.

Ключові слова: Всесвітня Митна Організація, Рада Митного Співробітництва, міжнародні митні правовідносини, правовий статус міжнародної організації, функції міжнародної організації, окремі митні території, членство у міжнародній організації, акти міжнародної організації, міжнародна правосуб'єктність.

АННОТАЦИЯ

Музыка Я.И. Правовой статус Всемирной Таможенной Организации. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.11 – международное право. – Национальный университет «Одесская юридическая академия». – Одесса, 2015.

Диссертация посвящена анализу правового статуса Всемирной Таможенной Организации в международном праве. В работе рассмотрен вопрос международного таможенного сотрудничества, в частности, становление и развитие институционального механизма международных таможенных правоотношений. Установлено, что к этому механизму принадлежат как международные организации, осуществляющие деятельность в сфере международно-правового регулирования таможенных отношений, так и региональные таможенные союзы. К основным международным организациям, которые занимаются вопросами международного таможенного сотрудничества, принадлежат Всемирная Торговая, ЮНКТАД, Международный союз публикации таможенных тарифов и тому подобное. Особое место в такой сфере правоотношений занимает именно Всемирная Таможенная Организация.

Обобщив взгляды ученых на предпосылки создания Совета таможенного сотрудничества, установлено, что необходимость европейских государств в координации международной таможенного сотрудничества следует признать фактическим основанием для создания Всемирной Таможенной Организации. Именно такое основание предусматривала устранение недоразумений и противоречий между национальными таможенными системами путем создания специальной международной межправительственной организации. Развито взгляды относительно периодизации становления и развития Всемирной Таможенной Организации.

На основе анализа действующих договорных норм международного права исследованы теоретические и практические аспекты деятельности Всемирной Таможенной Организации, ее юридической природы,

внутриорганизационный механизм функционирования, а также участие в создании норм международного права. В контексте современных представлений о правосубъектности международных межправительственных организаций исследован вопрос международной правосубъектности Всемирной Таможенной Организации, привилегии и иммунитеты ее должностных лиц. Проведен анализ функций организации, которыми она наделена государствами-учредителями, с целью координации международного таможенного сотрудничества.

Проанализировано содержание Конвенции о создании Совета Таможенного Сотрудничества как учредительного акта организации, в котором закреплены основные положения ее создания и деятельности. Констатируется, что все Конвенции, созданные под эгидой Всемирной Таможенной Организации, направлены на упрощение и гармонизацию таможенных процедур.

Особое внимание уделено вопросу членства во Всемирной Таможенной Организации. Установлено, что, в отличие от других международных межправительственных организаций, отдельные таможенные территории наделены тем же спектром прав и обязанностей, что и государства-члены организации. Еще одной особенностью является то, что в работе отдельных органов Всемирной Таможенной Организации могут принимать участие и представители субъектов, которые не являются ее членами.

Рассматриваются вопросы сотрудничества Всемирной Таможенной Организации с другими субъектами международного права, в частности, с различными группами международных межправительственных и неправительственных организаций. При этом такое сотрудничество довольно часто влияет на развитие международно-правового регулирования достаточно узкой сферы отношений. Особенно отчетливо это проявляется в процессе сотрудничества с Всемирным почтовым союзом, Всемирной Организацией Здравоохранения и Всемирной торговой организацией.

Сотрудничество Украины с Всемирной Таможенной Организацией можно условно разделить на пять этапов: 1) сотрудничество Украины с Всемирной Таможенной Организацией как республики в составе СССР (в то время УРСР ратифицировала две конвенции); 2) с 1992 по 1997 гг. – Украина становится полноправным членом Всемирной Таможенной Организации и присоединяется к основным конвенциям; 3) в 1997–1998 гг. Украина избирается в руководящие органы Всемирной Таможенной Организации (1997 г. – Политическая Комиссия, 1998 г. – Финансовый Комитет) 4) с 2000 года начинается участие экспертов Всемирной Таможенной Организации в разработке концепций реформирования таможенных органов Украины; 5) с 2009 года активизируется сотрудничество Украины и Всемирной Таможенной Организацией в академической сфере (в 2010 году создается Региональный учебный центр Всемирной Таможенной Организации на базе Академии таможенной службы Украины в г. Днепропетровске).

Ключевые слова: Всемирная Таможенная Организация, Совет Таможенного Сотрудничества, международные таможенные правоотношения, правовой статус международной организации, функции международной организации, отдельные таможенные территории, членство в международной организации, акты международной организации, правосубъектность.

ANNOTATION

Muzyka Y.I. The legal status of the World Customs Organization. – Manuscript.

Thesis for obtaining a scientific degree of the Candidate of Law Sciences under specialty 12.00.11 – International Law. – National University «Odessa Academy of Law». – Odessa, 2015.

The thesis is devoted to the analysis of the legal status of the World Customs Organization in international law. This paper addresses the issue of international customs cooperation, and in particular the establishment and development of the institutional mechanism of international customs relations. A special place in this field of legal holds it World Customs Organization.

Based on the analysis of existing contractual rules of international law the theoretical and practical aspects of the World Customs Organization, its legal nature, internal institutional mechanism functioning and participation in the creation of international law. In the context of modern views on the legal personality of international intergovernmental organizations investigated the question of international legal personality of the World Customs Organization, the privileges and immunities of officials. Make analysis of the functions of which it is endowed with the founder, to coordinate international customs cooperation.

The thesis examines in detail the content of the Convention on the establishment of the Customs Co-operation Council, a founding act of which establishes the basic provisions of its creation and activities. Generalized, that all Convention established under the auspices of the World Customs Organization aimed at simplifying and harmonizing customs procedures.

Particular attention is paid to the question of membership in the World Customs Organization. Established that, unlike other international intergovernmental organizations separate customs territory endowed with the same range of rights and duties as a Members. The questions of cooperation World Customs Organization with other subjects of international law, in particular with a diverse group of international intergovernmental and non-governmental organizations.

Key words: World Customs Organization, the Customs Co-operation Council, international customs legal relations, legal status of international organization, functions of an international organization, a separate customs territory, membership in international organizations, acts of international organizations, legal personality.